

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ АКТИВІЗУВАННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

©2019 КОМАРНИЦЬКА Г. О.

УДК 334.7
JEL: L32

Комарницька Г. О. Концептуальні основи активізування державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності

У статті розроблено концепцію активізування державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності на засадах ідентифікування принципів такого активізування, умов його здійснення, інструментарію, ресурсного забезпечення, напрямків аналізування, суб'єктів й аналітичної підсистеми активізування на загальнодержавному, регіональному та муніципальному рівнях, що дає змогу спрямувати всі види робіт на розвиток людського капіталу громади у стратегічному і тактичному вимірах. Виокремлено особливості активізування державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності у стратегічному і тактичному вимірах. Наведено стратегічні та тактичні рішення щодо такого активізування. Представлено узагальнену модель впливу стратегії на розвиток державно-приватного партнерства, що інтегрує процеси, структуру проектів, інструментарій та культуру, а також відображає зв'язок між вибором сфер активізування, оцінюванням його стану та стимулювання партнерів у цьому напрямку. Виокремлено низку визначальних умов активізування державно-приватного партнерства на кожному з рівнів: загальнодержавному, регіональному та муніципальному. В аналізованому контексті державно-приватне партнерство запропоновано розглядати з позиції динамічного процесу інфраструктурного вдосконалення загальнодержавної, регіональної чи муніципальної системи, що дає змогу покращити кількісні та якісні її параметри і тим самим підвищити рівень задоволення індивідуальних і колективних потреб населення. Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку повинні полягати в конкретизації окремих елементів концептуальної моделі активізування державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності.

Ключові слова: державний партнер, державно-приватне партнерство, орган державної влади, партнерство, підприємство, приватний партнер.

DOI:

Рис.: 2. Бібл.: 12.

Комарницька Ганна Омелянівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувачка кафедри економіки та менеджменту, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна)

E-mail: hanna.komarnytska@lnu.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5533-6439>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/H-8623-2018>

УДК 334.7
JEL: L32

UDC 334.7
JEL: L32

Комарницькая А. Е. Концептуальные основы активизирования государственного-частного партнерства в условиях развития инвестиционно-инновационной деятельности

В статье разработана концепция активизирования государственного-частного партнерства в условиях развития инвестиционно-инновационной деятельности на основе идентификации принципов такого активизирования, условий его осуществления, инструментария, ресурсного обеспечения, направлений анализа, субъектов и аналитической подсистемы активизирования на общегосударственном, региональном и муниципальном уровнях, что позволяет направлять все виды работ на развитие человеческого капитала общества в стратегическом и тактическом измерениях. Выделены особенности активизирования государственного-частного партнерства в условиях развития инвестиционно-инновационной деятельности в стратегическом и тактическом измерениях. Приведены стратегические и тактические решения по такому активизированию. Представлена обобщенная модель влияния стратегии на развитие государственного-частного партнерства, которая интегрирует процессы, структуру проектов, инструментарий и культуру, а также отражает связь между выбором сфер активизирования, оценкой его состояния и стимулированием партнеров в этом направлении. Выделен ряд основных условий активизирования государственного-частного партнерства на каждом из уровней: общегосударственном, региональном и муниципальном. В рассматриваемом контексте государственно-частное партнерство предложено рассматривать с позиции динамического процесса инфраструктурного совершенствования общегосударственной, региональной или муниципальной системы, что позволяет улучшить количественные и качественные её параметры и тем самым повысить уровень удовлетворения индивидуальных и коллективных потребностей населения. Перспективы дальнейших исследований в этом направлении должны заключаться в конкретизации отдельных элементов концептуальной модели активизирования государственно-частного партнерства в условиях развития инвестиционно-инновационной деятельности.

Komarnytska H. O. The Conceptual Bases for Activating Public-Private Partnership in the Context of Development of Investment and Innovation

The article develops the conception of activating public-private partnership of in the context of development of investment and innovation activities by identifying the principles of such activation, the conditions for its implementation, instrumentarium, resource provision, directions of analysis, subjects and analytical subsystem of activation at the national, regional and municipal levels, which allows that all kinds of work be directed towards development of the human capital of society in the strategic and tactical dimensions. The features of activation of public-private partnership in the context of development of investment and innovation activities in strategic and tactical dimensions are allocated. Strategic and tactical decisions as to such activation are provided. A generalized model of influence of the strategy on the development of public-private partnerships is presented, which integrates processes, structure of projects, instrumentarium and culture, and reflects the relationship between the choice of spheres of activation, evaluation of its status and motivation of partners in this direction. A number of basic conditions for the activation of public-private partnership at each level are allocated: the State, regional and municipal. In the considered context, public-private partnerships are proposed to be viewed from the viewpoint of a dynamic process of infrastructure improvement of the national, regional or municipal system, which allows to improve quantitative and qualitative parameters and thus improve the level of satisfaction of the individual and collective needs of the population. Prospects for further research in this direction should be contained in concrete definition of the single elements of the conceptual model of activating public-private partnerships in the context of development of investment and innovation activities.

Ключевые слова: государственный партнер, государственно-частное партнерство, орган государственной власти, партнерство, предприятие, частный партнер.

Рис.: 2. Библ.: 12.

Комарницька Анна Емельяновна – кандидат экономических наук, доцент, заведуюча кафедрой экономики и менеджмента, Львовский национальный университет имени Ивана Франко (ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина)

E-mail: hanna.komarnytska@lnu.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5533-6439>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/H-8623-2018>

Keywords: public partner, public-private partnership, body of government authority, partnership, enterprise, private partner.

Fig.: 2. Bibl.: 12.

Komarnytska Hanna O. – PhD (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Economics and Management, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79000, Ukraine)

E-mail: hanna.komarnytska@lnu.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5533-6439>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/H-8623-2018>

Побудова дієвої системи активізування державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності передбачає необхідність урахування базової логіки відповідних процесів та елементів. Усі вони мають бути пов'язаними на стратегічному і тактичному рівнях. Якщо ще донедавна будь-які ініціативи активної співпраці держави та бізнесу в реалізації суспільно значущих проектів державного значення у формі державно-приватного партнерства мали швидше епізодичний характер і вважалися більшою мірою сміливою ініціативою, то сьогодні це нормальна практика взаємодії державного та приватного партнерів. Водночас чимало аспектів такої співпраці потребують систематизації у формі побудови відповідної концептуальної моделі, що свідчить про актуальність обраної тематики дослідження.

Поняття державно-приватного партнерства та різні його аспекти розглядають у своїх працях як вітчизняні, так й іноземні науковці, а саме: Дж. Аббасі, О. Акіліна, Д. Амуңц, А. Апаров, А. Баженов, М. Бусо, В. Варнавіський, О. Головінов, М. Горожанкіна, С. Грищенко, І. Деменков, І. Дубок, Н. Жукова, М. Карпа, А. Козлов, А. Криволапова, Т. Кришталь, О. Кузьмін, Н. Куракова, Т. Матаєв, І. Мерзлов, В. Павлюк, О. Полякова, В. Пучков, Т. Савостенко, Я. Савченко, А. Стенгер, А. Яценко та ін. Цими та іншими авторами розглянуто сутність поняття державно-приватного партнерства, виокремлено його види, моделі та форми, охарактеризовано його як інструмент управління змінами в умовах сьогодення, розглянуто правові аспекти укладення угод між державним і приватним партнерами, розкрито проблему інтеграції інтересів сторін цього виду партнерства, висвітлено важелі впливу держави на розвиток державно-приватного партнерства тощо. Водночас проблема полягає в несистемності й некомплексності розгляду державно-приватного партнерства, що не дає змоги сформувати напрямок подальших дій з його активізування в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності.

Метою статті є розвиток концептуальних положень активізування державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності.

Державна підтримка державно-приватного партнерства повинна здійснюватися на всіх рівнях дер-

жавної влади: загальнодержавному, регіональному та муніципальному. Як слушно зауважує в цьому контексті І. Ю. Мерзлов [1, с. 16], на загальнодержавному рівні повинна розроблятися загальна нормативно-правова база такого партнерства та визначатися стратегія його розвитку. Своєю чергою, на регіональному та муніципальному рівнях слід застосовувати «конкретні інструменти та механізми підтримки зниження ризиків у проектах державно-приватного партнерства».

Істотне розширення сфери розв'язання проблем органів державної влади останніми роками неминуче призводить до збільшення видаткової статті бюджетів на такі цілі. Отже, слід констатувати непропорційність збільшення потреб громад і відповідних фінансових можливостей органів державної влади. Проблема актуалізується в умовах щораз більшої складності залучення необхідних обсягів фінансування шляхом використання кредитів. Орган державної влади незалежно від його рівня за цих умов вимушений шукати нові, більш еластичні підходи до реалізації потреб своїх мешканців, чим фактично і може бути в багатьох випадках державно-приватне партнерство.

Як відомо з теорії та практики, одна з ключових переваг органів державної влади від реалізації заходів державно-приватного партнерства – вища ефективність державних видатків. Очевидно, що говорити про певний рівень ефективності в цьому випадку можна лише тоді, коли виконані відповідні розрахунки. В аналізованому контексті слід наголосити на необхідності врахування багатьох фінансових аспектів реалізації проектів державно-приватного партнерства. Насамперед, уже на попередньому етапі, ухвалюючи рішення про доцільність застосування моделі державно-приватного партнерства, орган державної влади повинен порівняти варіанти розв'язання проблеми власними силами (за рахунок власних коштів) та шляхом залучення приватного партнера. При цьому має бути врахованою, перш за все, повна вартість реалізації проектів у кожному випадку.

Досвід реалізації проектів державно-приватного партнерства свідчить і про те, що нерідко початкова вартість такого проекту може бути більшою, ніж у випадку використання традиційних механізмів реалізації інвестиційних проектів. Водночас загальна

економічна ефективність все ж може бути вищою, що пов'язано з можливістю отримання в перспективі додаткових надходжень у бюджет державного партнера чи зменшення видатків бюджету. Це відбувається тоді, коли, наприклад, очікується продаж майна за вищою ціною через його кращу інвестиційну привабливість (у випадку, коли б проект реалізовувався власними силами громади, кількість потенційних приміщень для продажу може бути, наприклад, меншою чи менш привабливою для покупців з позиції якості, локації тощо) або в результаті реалізації проекту державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я, коли надалі орган державної влади істотно економитиме кошти на опалення приміщень.

В аналізованому контексті слід зауважити, що активізування державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності може здійснюватися на різних рівнях: загальнодержавному, регіональному чи муніципальному (рис. 1).

Це означає, що на будь-якому з цих рівнів можуть між собою взаємодіяти державний і приватний партнери в межах формули державно-приватного партнерства.

Доцільно наголосити і на тому, що активізування державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності може мати як стратегічний, так і тактичний виміри. Зокрема, на стратегічному рівні в цьому контексті слід у довгостроковій перспективі насамперед розуміти конкретний кінцевий стан та очікуваний результат цього виду партнерства між державним і приватним суб'єктами та, залежно від цього, реалізовувати конкретні заходи, застосовувати адекватний інструментарій, впроваджувати відповідні механізми тощо [2; 3]. Результативність стратегічного рівня активізування державно-приватного партнерства багато в чому визначається не лише наявністю об'єктивного та достатнього інформаційного забезпечення, а й професійною компетентністю відповідних посадових осіб на кожному з рівнів (загальнодержавному, регіональному чи муніципальному).

Сфера стратегічних рішень щодо активізування державно-приватного партнерства є доволі широкою і включає, зокрема [4–6]:

- ✦ установлення пріоритетності розподілу ресурсів активізування;
- ✦ визначення й якнайкраще використання сильних рис державно-приватного партнерства на кожному з рівнів;
- ✦ ідентифікація можливостей активізування державно-приватного партнерства;
- ✦ мінімізація негативних наслідків слабких місць і загроз державно-приватного партнерства;
- ✦ вибір ключових суб'єктів – партнерів активізування;

- ✦ визначення напрямків розвитку потенціалу активізування;
- ✦ виокремлення стратегічно важливих бізнес-процесів державно-приватного партнерства тощо.

Вивчення теорії та практики дає змогу зробити висновок про те, що стратегічний рівень активізування державно-приватного партнерства повинен мати системний характер, що сприятиме формуванню адекватних реаліям сьогодення цілей, визначенню реальних стратегічних проблем, формуванню завдань, пошуку способів досягнення цілей тощо [7, с. 432; 8, с. 53]. Така системність сприятиме усуненню проблеми розбалансованості довгострокових і короткострокових цілей активізування, а також допомагатиме здійснювати стратегічне вирівнювання функціонального управління процесами активізування.

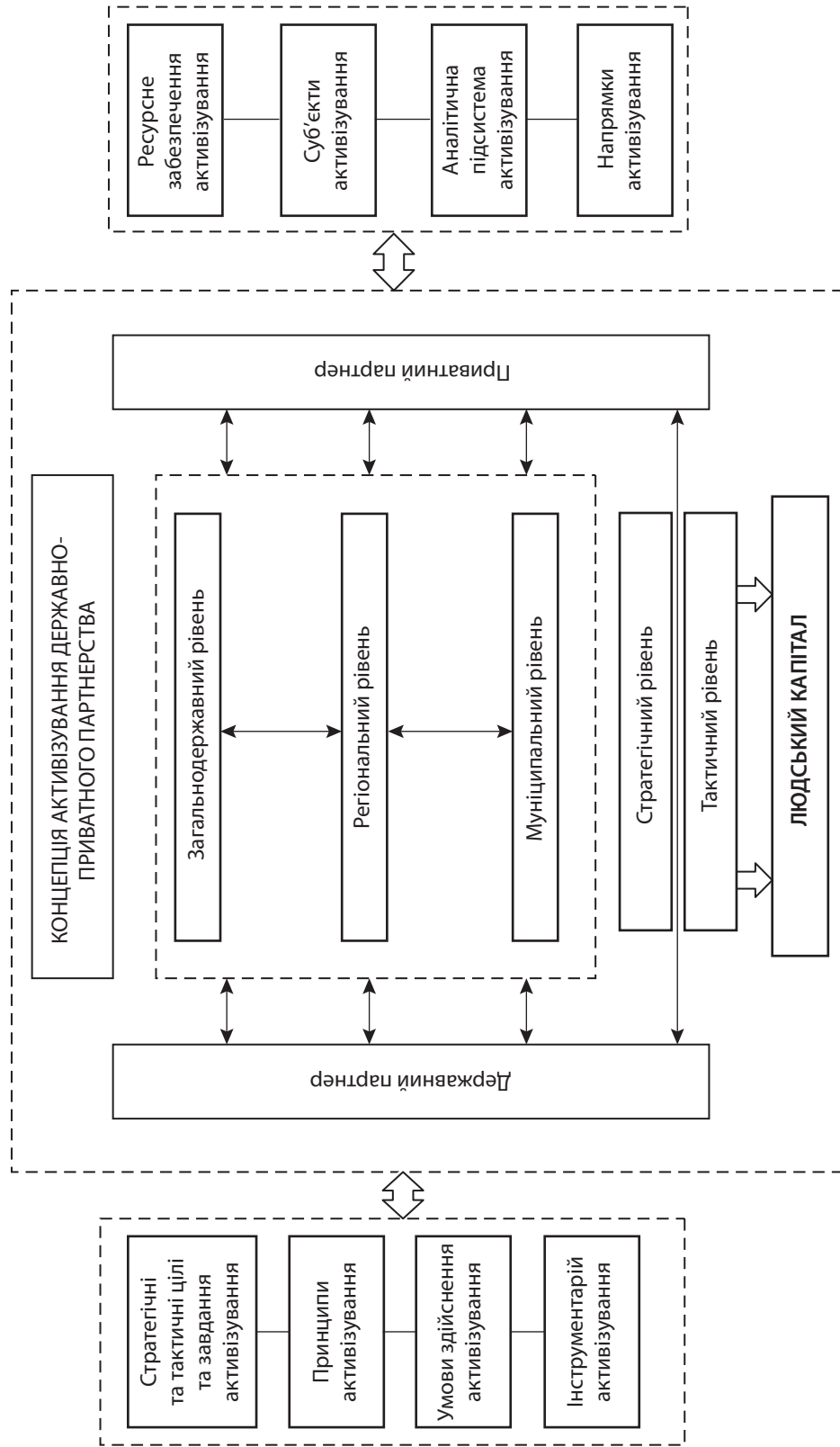
Чітко ідентифікуючи стратегічний рівень активізування державно-приватного партнерства, суб'єкти на відповідному рівні отримують реальні передумови розуміння шляхів досягнення встановлених стратегічних цілей у цьому напрямку і тим самим позитивного впливу такого виду партнерства на людський капітал держави загалом, регіону чи територіальної громади. Належним чином формалізована та представлена громадськості стратегія активізування державно-приватного партнерства посилює довіру до реалізації ініціатив у цьому напрямку та підвищує його привабливість з боку потенційних суб'єктів.

Стратегічність активізування державно-приватного партнерства зумовлює необхідність цілеспрямованої діяльності всіх зацікавлених суб'єктів, що в умовах України доволі часто є складним завданням з огляду на високу динамічність політичної ситуації в країні. Органи влади на відповідному рівні повинні бачити чітку перспективу розвитку цього виду партнерства й розуміти найбільш проблемні в цьому контексті ділянки.

Тактичний рівень активізування державно-приватного партнерства передбачає, між іншим, такі основні дії [9–12]:

- ✦ формування й застосування процесів та процедур активізування;
- ✦ ухвалення та реалізацію управлінських рішень для кожного з процесів активізування;
- ✦ формування й використання системи моніторингу ефективності активізування з виокремленням відповідних показників, критеріїв, методів, прогнозів тощо.

Активізування державно-приватного партнерства на будь-якому з рівнів (загальнодержавному, регіональному чи муніципальному) повинно здійснюватися насамперед з урахуванням стратегії розвитку державного партнера та пріоритетів у його діяльності (рис. 2). Це надалі визначатиме структуру проектів такого партнерства, відповідні процеси, інструментарій та культуру.

Рис. 1. Концептуальна модель активізування державно-приватного партнерства

Джерело: авторська розробка.

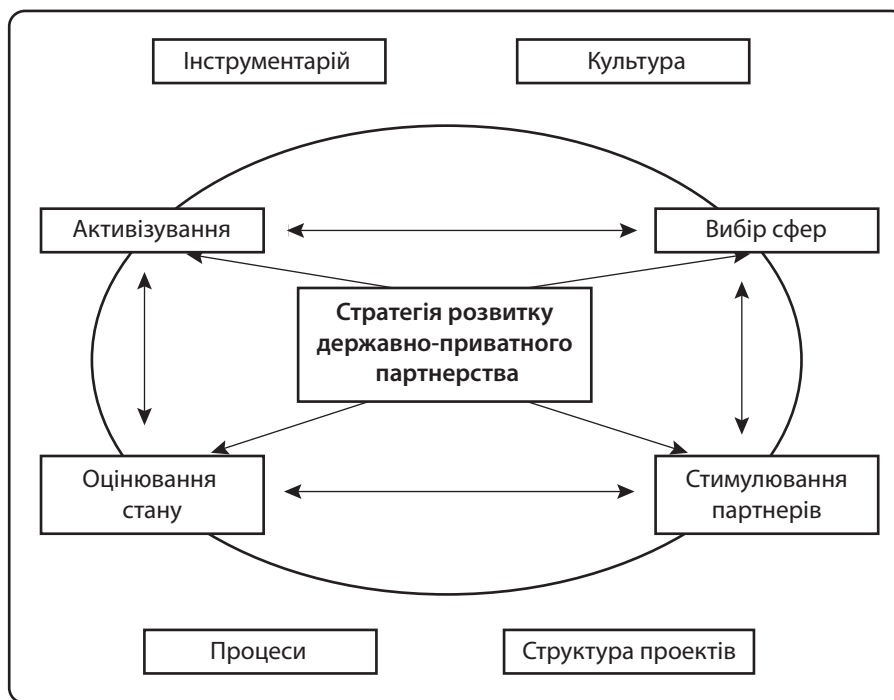

Рис. 2. Узагальнена модель впливу стратегії на розвиток державно-приватного партнерства

Джерело: авторська розробка.

Інструментарій активізування державно-приватного партнерства, як свідчить іноземний досвід, повинен передбачати можливість широкого практичного застосування фахового інвестиційно-інноваційного консультування стейкхолдерів на предмет такого партнерства. Спектр цього консультування може, як приклад, охоплювати сфери залучення небюджетних інструментів фінансування проектів державно-приватного партнерства, розроблення необхідної документації, управління контрактами, проведення експертизи на предмет ефективності проектів тощо.

Державно-приватне партнерство дає змогу державному сектору реалізовувати нові завдання, спричинені новими викликами сьогодення (навіть часто – доволі нетиповими для тієї чи іншої країни). У цьому контексті спектр можливостей державно-приватного партнерства є вельми широким: починаючи від розв’язання проблем дошкільної освіти та завершуючи впровадженням послуг електронного врядування. У кожній з таких відносно нових сфер може здійснюватися інтервенція приватного капіталу з огляду на те, що за кожних обставин приватний партнер матиме свої економічні інтереси, «вливаючи» свій капітал, пропонуючи конкурентніші механізми управління фінансовими ресурсами, застосовуючи нові та дієвіші механізми розв’язання наявних проблем.

Враховуючи практичний досвід, доцільно виділити низку визначальних умов активізування державно-приватного партнерства на кожному з рівнів, а саме:

- ✦ об’єднання зусиль і чітке координування дій усіма стейкхолдерами партнерства – органа-

ми державної влади, органами місцевого самоврядування, бізнесом, громадськими організаціями тощо;

- ✦ розуміння та практична реалізація принципів активізування державно-приватного партнерства;
- ✦ сформованість і мотиваційний характер нормативно-правової бази активізування;
- ✦ здатність виявляти найбільш актуальні сфери реалізації проектів державно-приватного партнерства.

Під час активізування державно-приватного партнерства як на стратегічному, так і на тактичному рівнях доцільно розглядати всі його аспекти: економічний, соціальний, екологічний, інформаційний тощо. Причому ключове призначення усіх дій у процесі активізування – забезпечення позитивного впливу на людський капітал. Саме державно-приватне партнерство повинно підвищувати потенціал держави загалом, регіону чи територіальної громади з метою якнайкращого задоволення потреб населення та підвищення рівня його благополуччя. Таке партнерство дає змогу сконцентрувати зусилля на максимально ефективному використанні наявних ресурсів та залученні нових для покращення соціально-економічного становища та формування передумов для стійкого та довгострокового розвитку. В аналізованому контексті державно-приватне партнерство можна розглядати з позиції динамічного процесу інфраструктурного вдосконалення загальнодержавної, регіональної чи муніципальної системи,

що дає змогу покращити кількісні та якісні її параметри і тим самим підвищити рівень задоволення індивідуальних і колективних потреб населення.

ВИСНОВКИ

Таким чином, розроблено концепцію активізування державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності на засадах ідентифікації принципів такого активізування, умов його здійснення, інструментарію, ресурсного забезпечення, напрямків аналізування, суб'єктів й аналітичної підсистеми активізування на загальнодержавному, регіональному та муніципальному рівнях, що дає змогу спрямовувати всі види робіт з такого активізування на розвиток людського капіталу громади у стратегічному та тактичному вимірах.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку повинні полягати в конкретизації окремих елементів концептуальної моделі активізування державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Мерзлов И. Ю. Роль государства в развитии государственно-частного партнерства. *Экономические и гуманитарные науки*. 2013. № 7. С. 15–24.
2. Honchar M., Kuzmin O., Zhezhukha V., Ovcharuk V. Simulating and Reengineering Stress Management System – Analysis of Undesirable Deviations // In: Kryvinska N., Greguš M. (eds). *Data-Centric Business and Applications. Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies*. 2019. Vol 20. Springer, Cham. P. 311–330.
3. Kuzmin O., Ocharuk V., Zhezhukha V. Economic evaluation of administration systems in the context of management business processes reengineering. *Economics, Entrepreneurship, Management*. 2019. Vol. 6. No 1. P. 1–12.
4. Карпа М. І. Місце та роль державно-приватного партнерства у виконанні функцій публічної служби. *Вісник НАДУ при Президентові України. Серія «Державне управління»*. 2017. № 2. С. 95–103.
5. Кривопалова А. А. Государственно-частное партнерство в сфере образования. *Вестник Самарской гуманитарной академии. Серия «Право»*. 2012. № 2. С. 104–108.
6. Kuzmin O., Maslak O., Petryshyn N., Zhezhukha V. Revisiting the issue of development of the legal framework for cluster development. *Проблеми економіки*. 2018. № 1. С. 101–107.
7. Kuzmin O., Zhezhukha V., Gorodyska N., Benova E. Benefits from Engineering Projects Implementation // In: Barolli L., Nishino H., Miwa H. (eds). *Advances in Intelligent Networking and Collaborative Systems. INCoS 2019. Advances in Intelligent Systems and Computing*. Vol 1035. Springer, Cham. P. 431–441.
8. Матаев Т. М. Определение и классификация форм государственно-частного партнерства. *Российское предпринимательство*. 2014. Вип. 15. № 7. С. 51–58.
9. Павлюк К. В., Павлюк С. М. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави. *Наукові праці КНТУ. Серія «Економічні науки»*. 2010. № 17. С. 10–19.
10. Diagnosing the Administration Systems as a Prerequisite for Enterprises Business Processes Reengineering /

O. Kuzmin, V. Ovcharuk, V. Zhezhukha, D. Mehta, J. Gregus // In: Barolli L., Nishino H., Miwa H. (eds). *Advances in Intelligent Networking and Collaborative Systems. INCoS 2019. Advances in Intelligent Systems and Computing*. Vol 1035. Springer, Cham. P. 513–524.

11. Пучков В. В. Государственно-частное партнерство как форма взаимодействия власти и бизнеса. *Ползуновский альманах*. 2009. № 1. С. 289–293.

12. Chou J., Pramudawardhani D. Cross-country comparisons of key drivers, critical success factors and risk allocation for public-private partnership projects. *International Journal of Project Management*. 2015. Vol. 33. P. 1136–1150.

REFERENCES

Chou, J., and Pramudawardhani, D. "Cross-country comparisons of key drivers, critical success factors and risk allocation for public-private partnership projects". *International Journal of Project Management*, vol. 33 (2015): 1136-1150.

Honchar, M. et al. "Simulating and Reengineering Stress Management System – Analysis of Undesirable Deviations". In *Data-Centric Business and Applications. Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies*, vol. 20, 311-330. Springer, Cham., 2019.

Karpa, M. I. "Mistse ta rol derzhavno-pryvatnoho partnerstva u vykonanni funktsii publicnoi sluzhby" [The role and role of public-private partnerships in the performance of public service functions]. *Visnyk NADU pry Prezidentovi Ukrainy. Seriya «Derzhavne upravlinnia»*, no. 2 (2017): 95-103.

Krivopalova, A. A. "Gosudarstvenno-chastnoye partnerstvo v sfere obrazovaniya" [Public-private partnership in the field of education]. *Vestnik Samarskoy gumanitarnoy akademii. Seriya «Pravo»*, no. 2 (2012): 104-108.

Kuzmin, O. et al. "Benefits from Engineering Projects Implementation". In *Advances in Intelligent Networking and Collaborative Systems. INCoS 2019. Advances in Intelligent Systems and Computing*, vol. 1035, 431-441. Springer, Cham., 2019.

Kuzmin, O. et al. "Diagnosing the Administration Systems as a Prerequisite for Enterprises Business Processes Reengineering". In *Advances in Intelligent Networking and Collaborative Systems. INCoS 2019. Advances in Intelligent Systems and Computing*, 513-524. Springer, Cham., 2019.

Kuzmin, O. et al. "Revisiting the issue of development of the legal framework for cluster development". *Problemy ekonomiky*, no. 1 (2018): 101-107.

Kuzmin, O., Ocharuk, V., and Zhezhukha, V. "Economic evaluation of administration systems in the context of management business processes reengineering". *Economics, Entrepreneurship, Management*, vol. 6, no. 1 (2019): 1-12.

Matayev, T. M. "Opredeleniye i klassifikatsiya form gosudarstvenno-chastnogo partnerstva" [Definition and classification of forms of public-private partnership]. *Rossiyskoye predprinimatelstvo*, vol. 15, no. 7 (2014): 51-58.

Merzlov, I. Yu. "Rol gosudarstva v razvitii gosudarstvenno-chastnogo partnerstva" [The role of the state in the development of public-private partnerships]. *Ekonomicheskiye i gumanitarnyye nauki*, no. 7 (2013): 15-24.

Pavliuk, K. V., and Pavliuk, S. M. "Sutnist i rol derzhavno-pryvatnoho partnerstva v sotsialno-ekonomichnomu rozvytku derzhavy" [The essence and role of public-private partnership in the socio-economic development of the state]. *Naukovi pratsi KNTU. Seriya «Ekonomichni nauky»*, no. 17 (2010): 10-19.

Puchkov, V. V. "Gosudarstvenno-chastnoye partnerstvo kak forma vzaimodeystviya vlasti i biznesa" [Public-private partnership as a form of interaction between government and business]. *Polzunovskiy almanakh*, no. 1 (2009): 289-293.